

הורים לילד עם מוגבלות? ניוז קרן הפנסיה עלול לעלות לילדכם בעתיד

בשנים האחרונות, לא מעט שכירים מחליטים לעבור לקרן פנסיה אחרת, אך הביטוח שמעניק לילד קצבת שארים לכל חייו לא בהכרח עובר עם הניוד ■ נציג האגודה הלאומית לילדים אוטיסטים: "הורים נשארים כבולים לקרן הפנסיה" ■ רשות שוק ההון: "זו שאלה פרשנית. נבדוק את הסוגיה"

ג'ניה וולינסקי

18 ביולי 2023

התראות במייל

"בכל לילה אני מסתכל על ילדיי הקטנים ואומר לעצמי: מה יקרה ביום שאלך לעולמי?", כך אמר בשבוע שעבר שלומי כהן, אב לילדים עם מוגבלויות, בדיון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. הוא הוסיף כי לפני שנייד את קרן הפנסיה שלו, הוא לא ידע את משמעות הניוד. "לא היה פה נוהל ברור, וסוכני ביטוח לא יודעים בכלל על מה מדובר. אנו חרדים לגורל ילדינו".

שלומית שולביץ, אמא לשני ילדים עם מוגבלות, אמרה בדיון כי גם היא לא הייתה מודעת לבעייתיות: "כשעשינו ניוז, בסעיף ההנמקה (המסמך שעליו חותמים בעת מעבר לקרן פנסיה אחרת; ג"ו) לא היה כתוב 'האם יש לך ילד מיוחד?'. כהן ושולביץ הם שניים מתוך לא מעט הורים שגילו בדיעבד כי עם ניוז קרן הפנסיה שלהם, הם איבדו את הכיסוי הביטוחי של ילדם בעל המוגבלויות, שהיה אמור להעניק לו קצבת שארים לכל ימי חייו — ובמקומו תשולם לו קצבה רק עד גיל 21.

קרן פנסיה היא מוצר אחיד — כלומר, לא משנה באיזה גוף חוסכים לפנסיה, הכללים הבסיסיים שחלים עליה הם זהים. התקנון האחיד של קרן הפנסיה קובע את הכללים, ובהם גם את תנאי ביטוח השארים, שמגדירים מה קורה לאחר שהחוסך הולך לעולמו. כך למשל, נקבע שהילדים של חוסך שנפטר יהיו זכאים לקבל קצבה עד גיל 21.

בתקנון גם נקבע שאם אחד מהילדים הוא ילד שמקבל קצבת נכות מהביטוח הלאומי — הוא יקבל מקרן הפנסיה קצבת שארים בכל ימי חייו, ללא הגבלת גיל. במקרה זה, גובה הקצבה שנקבע הוא 40% מהשכר הקובע של החוסך (שכר ברוטו, שממנו מבוצעות הפרשות לפנסיה). למשל, אם השכר של החוסך הוא 10,000 שקל, קצבת השארים של ילד עם מוגבלות תהיה 4,000 בחודש לכל החיים. הערך הנוכחי של התשלום לבן 20 שאביו נפטר, לאחר 30 שנה (בהיוון שנעשה בהנחה של 3% ריבית) מגיע ל-950 אלף שקל.

הרציונל מאחורי החריג הנוגע לילד עם מוגבלות הוא ההכרה בכך שילדים אלה זקוקים לתמיכה כלכלית כדי להמשיך להתקיים בכבוד לאחר פטירת ההורה. התנאי לזכאות, בדומה לכל ביטוח, הוא שהחוסך הצטרף לקרן פנסיה לפני שהתגלתה המוגבלות.

על פניו, לא אמורה להיווצר בעיה בהקשר זה, שכן השכירים פותחים קרן פנסיה עם הצטרפותם הראשונה לשוק העבודה, לפני שנולדים להם ילדים — ולפני גילוי המוגבלות של ילדיהם. עם זאת, לפי הפרשנות של חלק מקרנות הפנסיה, ברגע שחוסך מבצע ניוז לקרן פנסיה אחרת — הוא לכאורה מבצע הצטרפות מחדש. לכן, לפי פרשנות זו, ההצטרפות שלו הייתה לאחר גילוי המוגבלות של הילד — ולכן הוא מכוסה רק עד גיל 21.

"פגיעה בזכות ההורים להתמקח על תנאים"

בשנים האחרונות, לא מעט שכירים מחליטים לעבור לקרן פנסיה אחרת — משום שהוצעו להם דמי ניהול נמוכים יותר, משום שהתשואות טובות יותר או כי התאכזבו מהשירות בקרן הקודמת. עבור הורים שלילדם יש מוגבלות, למעבר יש משמעויות נוספות.

"הורים שילמו, והייתה להם הטבה פנסיונית שאמרה: 'אם ילדכם יעמוד במבחן ואתם נפטרים, הוא יקבל 40% ממה שמגיע לו לאורך כל חייו'", אמר בדיון בוועדה בשבוע שעבר ח"כ מאיר כהן (יש עתיד), מיוזמי הדיון. "ואז הם קיבלו טלפונים מסוכני ביטוח, ושוכנעו לנייד את קרנות הפנסיה ממקום למקום, כמו שאני עשיתי בעצמי לא מזמן. אני נזהר מלהאשים, אבל מי שהציע להם שכח או בכלל לא ידע להגיד להם שאם יעברו אז הזכות המדהימה הזאת תאבד להם".

"ההורים נשארים כבולים לקרן הפנסיה", אמר בדיון עו"ד אור קשת, מנהל אגף לקידום זכויות באלו"ט (האגודה הלאומית לילדים אוטיסטיים). בפנייה לוועדה כתבו נציגי הארגונים אלו"ט, אקים, "אותי" — עמותה ישראלית לאוטיזם, איל"ן, והמרכז לעיוור בישראל: "זאת פגיעה קשה בזכותם של רבבות הורים לילדים עם מוגבלות לנייד את כספי הפנסיה שלהם ולאפשר מיקוח על תנאים טובים יותר".

מיכל היימן, מנהלת מחלקת הפנסיה ברשות שוק ההון, אמרה בדיון: "פתחנו בבדיקה, וממנה עלה שרוב הקרנות מאפשרות לשמר את המצב ומיעוט לא. נכון להיום, לא קרה מקרה שבו ילד עם מוגבלות תבע את קרן הפנסיה ולא קיבל קצבה כי ההורה שלו התנייד, אבל מקרה כזה עלול לקרות".

היימן הוסיפה כי "התקנון לא מדבר על מקרה של ניוז, ועולה פה שאלה פרשנית. צריך לציין שיש מאזן של שיקולים. יש הורה ספציפי לילד עם מוגבלות, ולא רוצים שיהיה לו חסם ניוז. מצד שני, שוקלים את זכויות שאר העמיתים בקרן. אנו בודקים את הסוגיה ונעביר לוועדה את מסקנותינו בהקדם".

יו"ר הוועדה, ח"כ ישראל אייכלר (יהדות התורה) סיכם את הדיון בבקשה מרשות שוק ההון להודיע בתוך 45 יום על מסקנות הבדיקה. "הלקונה והאפליה הגדולה הובאה אלינו ואנחנו דורשים יישור קו בין כל החברות, ושמירה של כל הזכויות למי שמתנייד בפנסיה".

"חשוב לשמור על הרצף בקרן הפנסיה"

"בלשכת סוכני הביטוח אנחנו חושבים שהפרשנות הנכונה היא להסתכל על מועד ההצטרפות הראשונה, כלומר לקבוע שניודים לא קוטעים את הכיסוי הביטוחי במקרה הזה", אומר אלון דור, יו"ר הוועדה הפנסיונית בלשכת סוכני הביטוח. "אנחנו לא חושבים שזה ייצור בעיה אקטוארית, כי התמחור של קרנות הפנסיה מבוסס על כך שיש כיסוי לילד עם מוגבלות, ויש פה העברה של הסיכון ביניהן".

דור מסביר כי הפתרונות האחרים שקיימים כיום עבור משפחות שניידו את קרן הפנסיה ונותרו בלי הכיסוי — יקרים יותר. "כמה קרנות פנסיה מאפשרות כיסוי שנקרא 'בן נבחר עם מוגבלות'. חוסך שמצטרף ומצהיר שיש לו ילד עם מוגבלות מקבל כיסוי עבורו לכל חייו — אבל הקצבה שמשולמת לילד היא על חשבון קצבת בן/בת הזוג, שקטנה בהתאם. זה מסלול שלא קיים בכל הקרנות, והוא משמעותית פחות טוב. יש הרבה משפחות שבהן רק אחד מבני הזוג עובד, וזה יכול להיות ממש קריטי".

לדבריו, ניתן לעשות השלמה של ביטוח חיים רגיל (שאינו במסגרת ביטוח מנהלים) כדי לגשר על הפער, אבל גם זה כרוך בתשלום נוסף. למשפחות עם שכר גבוה, פתרון אפשרי הוא ביטוח מנהלים, שבו ביטוח החיים משולם מתקציב החיסכון.

עוד אומר דור כי "במשפחות האלה חשוב יותר לשמור על הרצף בקרן הפנסיה", שכן הכיסוי עבור ילד עם מוגבלות חל רק במקרה שבו ההורה נפטר לפני שפרש לפנסיה, וכל עוד קרן הפנסיה הייתה פעילה. כשהמעסיק מפסיק להפריש לפנסיה עבור עובד שסיים את עבודתו, אם לא נוקטים בפעולה אקטיבית, כעבור מספר חודשים קרן הפנסיה מפסיקה להיות פעילה. אחת האפשרויות לשמור על קרן פנסיה פעילה היא לשלם לקרן סכום מינימלי רק על הביטוחים בקרן הפנסיה (מה שנקרא הסדר ריסק) או להפריש סכום גדול יותר באופן עצמאי.

מרשות שוק ההון נמסר: "הרשות בוחנת בימים אלו את ההשלכות של ניווד שביצע עמית בקרן פנסיה על מעמדו של בן עם מוגבלות. לאחר בחינת כלל הנתונים וביצוע בחינה מעמיקה של מכלול השיקולים האפשריים, הרשות תקבל החלטה שתביא בחשבון הן את ההשלכות האפשריות של ניווד על עמית שהוא הורה לבן עם מוגבלות והן על כלל העמיתים בקרן".

לחצו על הפעמון לעדכונים בנושא:

